

HANKÓ VIKTOR

HA VALAKI SEGÍTSÉGRE SZORUL, ANNAK KELL SEGÍTENIE, AKI A LEGGŐZELEBB VAN

„Én Istenem, jó Istenem, köszönöm neked, hogy megélhetünk egy újabb napot, köszönöm neked az elmúlt hétvégét, köszönöm azt, hogy itt egy újabb hét. Egy óriási ajándék az, hogy együtt lehetünk. Ennél többet nem is kérhetünk. Nagyon szerencsések vagyunk. Köszönöm ezt neked, köszönöm az életet” - hadarja szélesebben, erősen összeszorított szemekkel, maga elé görnyedve a Szent Kristóf Ház Fogyatékkal Élők Nappali Intézményének egyik lakója. Közben öt másik társa összekulcsolt kezekkel, lehajtott fejjel csöndben hallgatja. Körös-körül színes rajzok és festmények a falon, kézzel készült csecsebecsék az ablakban, vidám papírfigurák lógnak a plafonról, az óriási faliújság tele fényképekkel, emlékek tucatjaival. Beordít az ablakokon a tavaszi napsütés, odakint madarak fütyörésznek túlkiabálva egymást. A Katolikus Karitás fenntartásában működő székesfehérvári intézmény szokásos reggeli lelki gyakorlatán ülünk. Minden hétfőn négy csoportra oszlanak a „fiatalok” - így hívják itt a fogyatékkal élőket -, azért, hogy imádkozzanak, és aztán megbeszéljék, hogy mi történt a hétvégén. Ilyenkor mindenki elmeséli, hogy mi volt, ami örömet jelentett számára az elmúlt pár napban.

Jó hangulatú cseverészs, társalgás folyik. Látszik, hogy összeszokott csapatról van szó. Megy egymás ugratása, óriási nevetések, röhögések. Van, akinek egy jó pörkölt, van, akinek egy kiadós takarítás jelentette a hétfője legnagyobb élményét. Közepesen súlyos értelmi fogyatékosok között ülünk. Önálló életre szinte már egyikük sem képes. Életbevágó számukra az állandó felügyelet - akár a szülői, akár a segítői. Van, aki bentlakásos; tartozik ugyanis a Kristóf Házhhoz egy 12 férőhelyes, állandó szállást biztosító épület is, a többiek bejárósok - szüleik napközben dolgoznak, addig a fiatalokra vigyáznak a napköziben. Habár van közöttük ügyes és kevésbé ügyes is - akad például, aki képes egymaga hazatalálni, de van olyan is, aki számára még az egyszerű szavak megformálása is komoly akadályt jelent. Különbözők, de mégis jól érzik magukat egymás társaságában. Olyannyira, hogy még plátói szerelmek motívumai is fel-feltűnnek a néhány fős csapatban.

A beszélgetésen két segítő is részt vesz, a nagyhangú, eleven tekintetű, határozott, de mégis kedves Mini, a főkoordinátor. Kezében gitár. Egy-egy hétfé

beszámoló után közös éneklés a jutalom. Teli tüdővel, hangosan, mindent felszabadítva száll az ének a teremben. Vannak kedvenc dalok, amelyeket szinte kötelező elénekelni - kiköveteli magának az alkalmi közönség. Kivételesen itt ül velünk Magyar László is. Szemlátomást örülnek neki a fiatalok, szinte túlradó szeretettel veszik körül, mondhatni rajongják. Lászlót ez rendesen zavarba is hozza. Mint később kiderül szinte rendszeresen - nehezen tud mit kezdeni ezzel a már-már rajongó szeretettel. Ő az intézmény alapítója és vezetője. Igaz, hogy a pozíció is folyamatosan zavarba ejti. „Ha valaki szolgálatba állítja magát, akkor igyekszik mindig úgy tenni, hogy a másik ember számára hasznos legyen. Ezt követem. Éppen ezért a Kristóf Házban is inkább azt a kifejezést szeretem használni, hogy intézményvezető. Nem főnök, vagy igazgató vagyok én. Nem akarom kritizálni ezeket a kifejezéseket, de nekem a vezető az inkább jelent szolgálatot” - mondja László, miközben már kint ülünk a kertben, amelyet maguk a lakók, vagyis a fiatalok szoktak rendben tartani. Nyírják a bokrokat, összeszedik az elhullott leveleket, ágakat, még egy kis veteményest is látni a kert végében. Gyönyörű cseresznyefa alatt ülünk. „A szolgálat mindig nagyon erős hangsúlyt kap. Szeretném segíteni, vagy szolgálni a munkatársaimat azért, hogy ők is jól érezzék magukat és minél jobban tudják ellátni a feladatukat, támogatni a fiatalokat, hogy ők pedig jól tudják élni az életüket. Ezen kívül nagyon fontos a békességteremtés. Távol tartjuk magunkat az erőszak mindenféle formájától.”

Kinyílnak, tanulnak, felbátorodnak

Hogy vajon mi számít eredménynek a Kristóf Házban? „A fejlesztés talán túl nagy szó, sokszor már a szinten tartás is jó. Vannak azért jó tapasztalások bőven, arra is, ha valaki előrébb lép valamiben. Ha nézünk egy másik embert - mindegy, hogy kit -, akkor benne is ugyanolyan kincseket és értékeket fedezhetünk fel, mint bárkiben. Öröm, ha ezeket meg tudják mutatni.” László szerint kevés olyan jó hangulatú munkahely van, mint az övék. Itt mindenki nyitott és őszinte. Néha az őszinteség persze bántónak is tűnhet, viszont semmi esetre sem hazug. Mini zenés foglalkozásai mellett néha komolyabb produkciók is felépülnek: egy-egy színdarab például. "Ilyenkor öröm látni azt, ahogyan kinyílnak, ahogyan tanulnak, ahogyan felbátorodnak. Szerepelnek és megmutatják magukat. De az is öröm, amikor festésnél látom, ahogyan használják a kis eszközeiket. Minden egyes alkotásba önmagukat is belerajzolják kicsit, róluk is szólnak a művek. Sok picit lépés ez. Nem akkora csodák, hogy mutogatni kellene

őket, számunkra ezek mégis mind óriási örömet jelentenek."

Az alapelveket és alapértékeket László a szűk családjából hozta magával. Bár nem is annyira szűk az a család: kilencen testvérek. Egyetlen öccse van, a többiek idősebbek. „Lehet, hogy ők másként látják, de nekem ez, mint majdnem legkisebbnek, óriási ajándék volt. Állandóan körbeszerettek". Apukája elég korán meghalt - László még csak 6 éves volt akkor -, így anyukája volt a példa. Nem csak a család szolgálatára koncentrált, kifelé is figyelt. „Egyszerűen jó volt, ahogyan élte az életet". Innen ered a mély vallásosság is, egészen fiatal korban ministráltak a gyerekek, jóban voltak a fiatal káplánokkal, a házuk mindig nyitva állt a barátok és a közösség tagjai előtt. László fiatal felnőttként került kapcsolatba a Bokor bázisközösséggel, ami a katolikus egyházon belül a kisközösségi mozgalmak megjelenítője. Különösen meghatározónak tartja ezt a közösséget az élete alakulásában. "Nekik köszönhetem azokat az alap gondolatokat is, amelyek szerint, ha mi birtoklunk valamit és valaki mellettünk hiányt szenved - akár anyagi, akár egyéb tekintetben -, akkor nekünk az a dolgunk, hogy megosszuk vele azt, amink van".

Ahogy sétálnak a folyosón, odaszaladnak Lászlóhoz: „bírod a vért?" - kérdezik tőle. Az egyik fiatal megvágta magát, László kisimult, barátságos tekintete rögtön megszigorodik, határozottan odalép, hogy megvizsgálja a sebet. Szerencsére semmi komoly, ismét mosolyog, a szemei pedig újra csillognak. "Az a helyzet, hogy teljesen mindegy ki milyen feladatkörben, vagy pozícióban dolgozik itt, ha valaki segítségre szorul, akkor annak kell odamennie, aki a legközelebb van. Ha egy kerekesszékes fiatal tiszta kell tenni és az az adott kolléga van ott, akkor nem vár arra, hogy ki fogja ezt megcsinálni. Ő van ott, az ő dolga. Ha én vagyok, aki tudok rajta segíteni, akkor nekem kell. Ezt mindenki így gondolja és így nincs ebből félreértés sem." Azt mondja, hogy nem gondolja magát egy kemény fickónak. "Bár bizonyos szempontból persze mégis csak az vagyok, hiszen ha kitűzők egy bizonyos célt, akkor én azt az utolsó utáni pillanatig nyomom. Nem úgy, hogy másokat eltapossak, de amíg tőlem telhető, addig nem adom magam."

Talán ez az elszántság keltette fel a figyelmét annak idején annak a lánynak is, akit a közösségben ismert meg, aki később a felesége lett, és akit szintén óriási ajándéknak tart. Például azért, mert a fő értékeik nagyon hasonlóak. Ezt jelzi az is, hogy immár 33 éve házasok. „Nekem a feleségem nem csak a feleségem, hanem a szerelmem, a barátom, a munkatársam, a mindenem. Annak idején, amikor elkezdtünk járni, akkor többen mondták, hogy nem lesz ez így jó, mert mi mindig mindent közösen akartunk csinálni. Nekünk azonban ez teljesen jól működik. Bármibe is kezdünk, akkor teljesen természetes, hogy ott van a másik is és csináljuk. Nincs olyan, hogy ez te ügyed, vagy az én ügyem."

Eleinte szabadidejében, munka mellett önkénteskedett

A fogyatékkal élők azonban még korábban részei az életének. Nem messze a háztól, ahol felnőtt, volt egy szociális intézmény. Bár - ahogy mondja - akkoriban az volt a jellemző, hogy próbálták eldugni a fogyatékkal élőket, a szomszédság miatt nekik mégis mindennaposak voltak ezek a különös találkozások. Beszélgettek, játszottak, együtt nevettek velük. Ráadásul megvolt a szolgálatra való hajlandóság, a vallásos háttér is, így nem is volt kérdés, hogy a véletlen szomszédság valamilyen formában tovább mélyül. „Akkoriban indult Fehérvártól nem messze, Söréden, az ottani plébánián a fogyatékkal élők nyaraltatása. Először pesti fiatalok érkeztek az ottani segítőkkel. Ránk csak a háttérmunkákban volt szükség - pelenkát és ágyneműt mostunk, takarítottunk, főztünk" - mondja László, aki mindezt szabadidejében, munka mellett csinálta.

Eredetileg ugyanis villamosmérnöknek tanult, 25 éven át ezen a területen dolgozott. Mondhatni minden jött magától, pontosabban az egyik dolog hozta magával a másikat. László már gyerekként is szerette a matekot. Adta magát, hogy foglalkozzon számítástechnikával, ha pedig már Székesfehérvár és számítástechnika, akkor Videoton. Úgy volt vele, hogy értelemszerűen el tudja látni a munkahelyi feladatait, hiszen ezt tanulta és jól is mentek a dolgok, de nem ez volt a lényeg, hanem a közösség és az, hogy közösen csináljanak valamit. A munka mellett pedig szakadatlanul ment a folyamatos

önkénteskedés is. Aztán a harmadik gyermeke születésével jött a fordulat is. A lánya maga is fogyatékkal született.

„Akkor bementem a főnökömhöz, és mondtam neki, hogy szeretnék hat órában dolgozni. Először nem is akartak fogadni, mondván nem vagyok normális. Akkoriban nem nagyon volt ez jellemző. Én azonban tudtam, hogy úgy több időm jutna a családomra, a gyerekekre. Teljesen hülyének néztek, hiszen akkor a fizetésem is legalább a háromnegyedére csökken. Mondtam, hogy persze, tudom, hogy ez ezzel jár." Sokat beszélgettek, de végül elfogadták a döntését, amelyet hamarosan egy újabb követett. Ráébredt ugyanis, hogy nem érzi már azt, hogy folytatnia kellene a villamosmérnöki pályát. Elhatározta hát, hogy abbahagyja. Újra bement hát a főnökhöz, aki kérdezte, hogy mégis mihez kezd majd, hová megy. „Fogalmam sincs” - felelte László, gondolta, hogy majd körülnéz.

Beszélt a Karitászigazgatójával, akivel régóta ismerték egymást, hiszen barátaival már egészen fiatal korától foglalkozott a társadalom perifériájára szorultakkal. Nagy Lajosné Krisztina nem csak Lászlót ismerte, de a hozzáállását és azt is, hogy milyen irányokban mozog, mi passzol hozzá a leginkább. Azon kezdtek el gondolkodni, hogy kezdjenek el valamit közösen ezen a területen. Bár a Karitászmár foglalkozott a hajléktalanokkal, szenvedélybetegekkel és más nehéz sorsúakkal, de kiemelten nem jelentek meg náluk a fogyatékkal élők. Jött hát az ötlet, hogy nagyobb hangsúlyt kellene fektetni rájuk. A sors pedig nem váratott sokáig magára. Hamarosan besétált a Karitászházba egy helyi utazási iroda tulajdonosa. Éppen ruhákat vitt és pont László nyitott ajtót. Mivel régóta ismerték már egymást - ő is maroshegyi, akár csak László -, hát beszédbe elegyedtek. A vállalkozó azzal búcsúzott, hogyha tud valamiben segíteni, akkor szóljanak. Első ízben egy ötgyerekes családnak lett volna szüksége bérletekre, hogy a gyerekek iskolába tudjanak járni. A jötevé másnap átutalt kétszázezer forintot. Ettől kezdve folyamatosan segítette Lászlóék ügyét és projektjeit. A következő lépcsőfok pedig egy kifejezetten nagyobb szabású álm megvalósítása volt.

Bár egy klubot addig is vezettek már a fiataloknak, látták, hogy igény lenne sokkal többre, egy komolyabb, nappali intézményre, ahová minden nap be tudnak menni, ahol elfoglalják őket barátokkal és értelmes programokkal. A családoknak ez óriási segítség, hiszen sok sérült gyermek szülei már hetven éves kor fölött járnak. "Az egész életüket végigdolgozták a gyermekeikért, 40 év után azonban már érthető, ha

elfáradnak. Egészen más az, amikor egy átlagos gyerek felnő, önálló lesz és kilép, aztán úgymond visszasegít a szülőknek. A sérültek szülei erre nem számíthatnak" - magyarázza László. Az említett vállalkozó közben létrehozott egy alapítványt kifejezetten a székesfehérvári és környékbeli fogyatékosok megsegítésére. Úgy alakult hát, hogy az alapítvány több mint 120 millió forintnyi hozzájárulásával, valamint a püspökség támogatásával létrehozták a Kristóf Házat és kialakítottak hozzá egy bentlakásos intézményt is.

24 órás szolgálat

Közben járjuk körbe az intézményt, benézünk mindenhová. Hamarosan dél van, az ebédelőben gyűlnek a csoportok. Kedves hangzavar kerekedik, mi is leülünk egy asztalhoz. Húsleves van, másodiknak pörkölt, savanyú káposztával. Sűrögnek-forognak a fiatalok, maguknak tálnak, persze ott vannak a segítők is. „Elnézem a munkatársaimat és azt kell mondanom, hogy a maga módján mindenki egy csoda és annyira jó, hogy itt van. Senki sem ugyanolyan, ez természetes. Mindenkinek vannak jó dolgai, maga ajándékai és jó, ha azt ide tudja hozni. Nem kell mindenkinek ugyanazt, hiszen nem kell egyformának sem lennünk, az ugyanis úgysem működik."

„Korábban nem gondoltam volna, hogy eddig eljutunk. Óriási dolog volt az is, amikor például régebben az egyszerűbb munkákat - mondjuk szennyvíz árok kiásását - közösségi összefogással csináltuk meg. Majdnem minden évben szerveztünk valami munkát, amelyekre összejött 20-30 ember és azt csináltuk, amire éppen szükség volt. Nagyon jó dolgok ezek!" – meséli lelkesen László. Azt mondja, hogy már a klub is óriási dolog volt, hiszen „minden egyes klubban tanultunk valamit. Szakmailag és érzelmileg egyaránt. Folyamatosan úton voltunk és folyamatosan tanultunk, hogy majd egyszer csak készen álljunk a nappali intézményre." Ő maga is beiratkozott a munka mellett egy szociális főiskolára, hogy szakirányban tovább képezze magát. Azt mondja, hogy ő sokkal jobban megszenved például egy-egy csoport koordinálásával, mint a felesége, aki óvodapedagógus. „Én jól tudok velük játszani, viccelődni, de ahhoz nincsenek meg az adottságaim, hogy egy egész foglalkozást levezsek. De nekem nem is ez a fő feladatom."

Az új intézményhez hamar összeállt a csapat is: azok a gyógypedagógusok és szakemberek, akik eddig önként segítettek a klubban, csatlakoztak immáron főállásban a Kristóf Ház életéhez. Bár profi szakemberek jöttek össze, László mégsem tud elszakadni a Háztól,

mondhatni 24 órás szolgálatban tartja magát. „Nagyon közel lakom. Ha bármi van, akkor rögtön itt vagyok. Ez részben jó, részben nem annyira. Így ugyanis sokszor nem tudom elengedni a dolgokat. Hogyha azt szeretnénk, hogy a családnk egy-két hétig csak magában legyen, akkor el kell utaznunk, máskülönben biztosan bejövök a Kristóf Házba”. László szerint három nő határozta meg őt leginkább az életben: az édesanyja, a felesége és a lánya. Azt mondja, hogy a lánya egy csoda, ő a család szíve. Azzal, ahogyan viselkedik, ahogyan másokhoz fordul - elvarázsolja a környezetét. „Különleges képességű ő is, akárcsak az itt lévők mind. Sokat megyek a lányommal. Ha munka után a feleségem még az óvodában van, és nem tud vele foglalkozni, akkor jön velem. Boltba, ügyeket intézni, mindenhová. Nagyon türelmes. Órákat képes várni mellettem és viselni a dolgokat. Rengetegszer előfordult már, hogy éppen végiggondoltam volna a következő lépést és ő rákérdezett pontosan arra, ahová készültünk volna. Mintha kiolvasta volna a gondolataimat, hihetetlen!”

A különleges képesség szerinte nem ritka a fiatalok között. Megemlíti két halmozottan sérült fiút is, akik mindketten tavaly hunytak el. Egyikük, egész nap a kanapén ült. Nehezen tudott bekapcsolódni a különböző tevékenységekbe, de azért jól érezte magát a közösségben. Általában ebéd után is a kanapén ült mozdulatlanul. Csak akkor jött izgalomba és kezdett el mosolyogni, ha hozták a másik fiút, Bencét. „Észrevettük, hogy alig fér a bőrébe, a következő pillanatban pedig már láttuk is, hogy jön az autó. Ők már néhány száz méterről kommunikáltak egymással. Egészen elképesztő volt!”

Hét éve működik már az intézmény, nem volt mindig könnyű az élet, sokszor el is fáradt, de az is főleg az olyan helyzetekben fordult elő, amikor valamit helyre kellett rakni. „Nem vagyok az a típus, aki azt mondja, hogy márpedig ez van és fogd be a szádat. Befeszülök az olyan helyzetekben, amikor nem lehet más megoldást találni. Igyekszem azt elérni, hogy leüljünk és beszéljük meg a gondokat. Sokszor tapasztaltam már azt, hogyha egy másik ember felé nyitottan és mosolyogva fordulok, akkor ő már nagy valószínűséggel nem fog belém rúgni. Nyilván én is megtapasztaltam már rossz dolgokat. Olyankor kicsit furcsán érzem magam, hiszen teljesen jó szándékkal kezdek el valamit és mégis bántóan állnak hozzá. Nem jók ezek a helyzetek. Most azt igyekszem megtanulni, hogy nem lehet mindenkinek megfelelni. Nem olyan könnyű ez, sokat küzdök még ezzel.”

Ahogyan küzd az elismerésekkel is. Nemrég a fia benevezett egy tehetségprogramba, amelyben kellett írni egy motivációs levelet. A fiú az apját jelölte meg példaképként. „Egy kicsit már kényelmetlenül is éreztem magam azzal kapcsolatban, ahogyan leírt néhány dolgot. Persze ez nagyon megtisztelő, de zavarba ejtő is. Ha nézem az életemet, akkor elmondhatom, hogy nagyon sok ajándékot élek meg. Mondhatnám persze azt, hogy milyen rossz, mert korán meghalt az apukám. Ez egyébként igaz. Viszont a másik oldalról nézve egy hatalmas családban nőhettem fel, ahol nagyon sok szeretet vett körül. Közben olyan példákat láthattam magam előtt, mint az édesanyám, vagy a testvéreim, amely példák az egész életemet meghatározták. Bár én nem csináltam semmi nagy dolgot. Csak tettem, amit kell. Ennél sokkal nagyobb lépések is vannak az életben. Például, ha valaki egy nagyon nehéz helyzetből indulva, önmagát legyőzve jut el valahová. Ezzel ellentétben én csak mentem végig a magam útján, ahogyan kellett.”

2017.

FARKAS ISTVÁN

SZEREPEKET JÁTSZUNK

„...a mi célunk az volt, hogy közös munka során ráébredjünk: külön-külön mindenki csupán egy csonka kirakós játék darabja, amiben minden egyes furcsa alakú darabnak életfontosságú szerepe lehet. Minden darabnak más girbegurba alakzathoz kell illeszkednie, hogy a végén jelentéssel bíró képet kapjunk.”
(Peter Brook: Időfonalak)

Nem találkoztunk még. Az Örs vezér téren a csömöri HÉV végállomásánál beszéltük meg a találkozást. Bár már tíz perce megérkeztem, a körülmények miatt mégis sikerült egy percet késnem. Öten-hatan álldogáltak, várakoztak a pálya végénél, az ütközőknél. Fel sem merült bennem, hogy nem fogom megismerni, bár semmit sem tudtam róla. Ott volt. Nézelődött, majd ránézett az órára és elővette a mobilját. Ott álltam három lépésre előtte. Telefonált. Nem vettem fel – hiszen engem hívott, hogy ott van és nyugodtan vár rám –, mert a telefonom otthon maradt. Felnézett és